

до відтворення жорстокості по відношенню до власних дітей. Необхідно зазначити, що розвиток суспільства залежить від кожного з нас, і саме ми відповідальні за фізичне і психічне здоров'я дітей. Саме батьки мають бути як найбільше зацікавленими у здоровому вихованні дітей, оскільки наше майбутнє в їхніх руках.

Список використаних джерел:

1. Служба у справах дітей та сім'ї – «Профілактика вчинення домашнього насильства над дітьми» 2019. URL: <https://www.nemyriv-rda.gov.ua/index.php/5039-profilaktyka-vchynennia-domashnoho-nasylstva-nad-ditmy>
2. Юрків Я.І - «Насильство дітей як соціально-педагогічна проблема» Серія «Педагогіка, соціальна робота». Випуск 28, м. Луганськ. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/575/1/>
3. Казміренко В.О. – «Вияви домашнього насильства над дітьми» Юридична психологія - 2017. URL: [file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/urpp_2017_1_9%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D1%8F/Downloads/urpp_2017_1_9%20(1).pdf)
4. Конвенція про права дитини 20 листопада 1989 року. Редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
5. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (Редакція станом на 01.01.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Сімейний кодекс України :Закон України від 10 січ. 2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
7. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» м. Київ 7 грудня 2017 року № 2229-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ УКРАЇНОЮ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ У ЗАСТОСУВАННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Іванна ГОРБАЧ-КУДРЯ, ад'юнкт відділу ад'юнктури та докторантури Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник **Катерина ГУСЄВА**

Підписання Україною 07 листопада 2011 року Стамбульської конвенції є кроком вперед на шляху до Європейської інтеграції, водночас недостатньо налагодженими залишаються механізми протидії та запобігання домашньому

насильству, що негативно позначається на процесі ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Кожна країна вільна обирати такі методи та засоби імплементації, що дозволяють найкращим чином – із врахуванням історичних, економічних, соціальних та культурних чинників – перетворити норми міжнародного права у норми внутрішньодержавного.

За мету доповіді нами обрано компаративістський аналіз українського законодавства в частині імплементації спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству з міжнародного законодавства, зокрема Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами.

Глава IV Стамбульської конвенції («Розслідування, кримінальне переслідування, процесуальне право та захисні заходи») вміщує три види заходів, а саме: нагальні заборонювальні приписи (стаття 52), обмежувальні або захисні приписи (стаття 53) та заходи захисту (стаття 56). У Розділі V Закону України «Про протидію та запобігання» («Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству») відповідні заходи закріплено як спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству чотирьох видів: терміновий заборонний припис стосовно кривдника, обмежувальний припис стосовно кривдника, взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи, направлення кривдника на проходження програми для кривдника.

Отже, міжнародна правова норма не розмежовує заходів запобігання та боротьби з домашнім насильством, що маємо в українській внутрішньодержавній нормі, де чітко окреслено, що відповідні заходи мають категоріальну належність до протидії. Спеціальний статус їх визначає повне фінансування державою.

Підставами застосування нагальних заборонювальних приписів є ситуація безпосередньої загрози. За такої ситуації компетентні органи мають вжити необхідних законодавчих або інших заходів для того, щоб особа, яка вчинила домашнє насильство, звільнила місце проживання жертви або особи, яка знаходиться в ситуації ризику, на достатній період, а також заборонити правопорушнику заходити до місця проживання жертви або особи, яка знаходиться в ситуації ризику, або контактувати з жертвою або особою, яка знаходиться в ситуації ризику [1, с.28]. В українському законодавстві винесення термінового заборонного припису обґрунтоване наявністю безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення [2]. Функції компетентних органів покладені на уповноважені підрозділи Національної поліції України, які можуть застосувати такі заходи: 1) зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи; 2) заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи; 3) заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою [2].

Отже, нагальні заборонювальні приписи, закріплені Стамбульською конвенцією, імплементацovanі в українському законодавстві з додатковим розширенням ситуації небезпеки. Винесення тимчасового заборонного припису уповноваженими підрозділами Національної поліції може здійснюватися не лише в ситуації прямої загрози життю, а й здоров'ю.

Підставами застосування обмежувальних або захисних приписів є факт вчинення усіх форм насильства, які підпадають під сферу застосування Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами [1, с.28], тобто, відповідно до статті 2 («Сфера застосування Конвенції»), це усі форми насильства, у тому числі домашнього насильства, яке зачіпає жінок [1, с.4]. Обмежувальні або захисні приписи повинні бути доступними для невідкладного захисту та без покладення неналежного фінансового або адміністративного тягаря на жертву; виданими на певний період або до їхньої зміни чи зняття; у разі необхідності виданими на основі повідомлення або скарги поданої жертвою (навіть, якщо жертва відкликає свою заяву або скаргу) (ч.1 статті 55), що має негайну дію; доступними незалежно від іншого правового провадження або на додаток до нього; дозволеними бути представленими в подальшому правовому провадженні [1, с.28-29]. Підставою для видачі обмежувального припису стосовно кривдника в Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» є рішення суду за заявою постраждалої особи або її представника; у разі вчинення домашнього насильства стосовно дитини – батьків або інших законних представників дитини, родичів дитини (баби, діда, повнолітніх брата, сестри), мачухи або вітчима дитини, а також органів опіки та піклування; у разі вчинення домашнього насильства стосовно недієздатної особи – опікуна, органу опіки та піклування [2].

Отже, обмежувальні або захисні приписи у міжнародному праві не мають градації у застосуванні, водночас обмежувальний припис в українському законодавстві наділений рисами вторинного заходу протидії. Аналіз судової практики з Єдиного реєстру судових рішень свідчить про те, що винесення обмежувального припису стосовно кривдника здійснюється у цивільному провадженні стосовно особи, яка систематично вчиняє адміністративні правопорушення, передбачені статтею 173-2 КУпАП («Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування»), або застосування запобіжного заходу, передбаченого статтею 194 КПКУ («Застосування запобіжного заходу»), має місце у кримінальному провадженні стосовно особи, яка вчинила кримінальний злочин і набула статусу обвинуваченого.

Підставами застосування заходів захисту є особливі потреби у захисті прав та інтересів жертви як свідка на усіх стадіях розслідування та судового провадження. Заходи захисту для жертви можуть реалізовуватися через забезпечення їхньої безпеки, а також безпеки їхніх сімей та свідків від

погроз, помсти та повторної віктимізації; забезпечення інформування жертв, принаймні у випадках, коли жертви та сім'ї можуть бути в небезпеці, коли правопорушник утік або його звільнено тимчасово чи остаточно; інформування їх згідно з умовами, передбаченими національним законодавством, про їхні права й послуги, які їм може бути надано, та про наслідки розгляду їхньої заяви, обвинувачень, загальний розвиток розслідування та провадження, їхню роль у цьому, а також результат розгляду їхньої справи; надання жертвам можливості в спосіб, що відповідає процесуальним нормам національного законодавства, бути вислуханими, подавати докази та викладати безпосередньо або через посередника свої думки, потреби й стурбованості, а також щоб такі думки, потреби й стурбованості були розглянуті; забезпечення жертв належними послугами підтримки для представлення та врахування належним чином їхніх прав й інтересів; забезпечення того, щоб могли бути прийняті заходи для захисту приватного життя та репутації жертви; забезпечення уникнення контакту між жертвами та правопорушниками в приміщеннях суду, де це можливо; надання жертвам незалежних та компетентних перекладачів, коли жертви є учасниками провадження або коли вони подають докази; надання можливості жертвам давати свідчення відповідно до норм, передбачених національним законодавством, у залі суду без особистої присутності або принаймні без присутності ймовірного правопорушника, особливо шляхом використання відповідних комунікаційних технологій, де це можливо [1, с.30-31]. Наданню допомоги та захисту постраждалим особам український законодавець приділив окремий розділ – Розділ IV Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», – зазначивши, що реалізація їх здійснюється з урахуванням основних засад запобігання та протидії домашньому насильству [2].

Отже, в українському законодавстві застосування та використання спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству пов'язане з особою кривдника, у Стамбульській конвенції фіксується взаємобумовленість застосування заходів для жертви та кривдника. Відокремленість заходів захисту в Законі України «Про протидію та запобігання домашньому насильству» не дозволяє категоризувати їх як суто захід протидії або запобігання. Це надає імплементованій українській нормі в частині застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству карально-реставраційного характеру.

Список використаних джерел:

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546> (дата звернення: 12.12.2020).
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: *Закон України* від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» /

ПОВНОВАЖЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ У ЗДІЙСНЕННІ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Ігор ПАСТУХ, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Протидія насильству в закладі освіти – безперервний процес, який вимагає від усіх учасників освітнього процесу чіткого дотримання прийнятих правил поведінки, виконання посадових обов’язків і дотримання політики закладу щодо насильства. Головне правило – діяти системно, спільно і злагоджено. Навіть найбільш небайдужий вчитель чи вчителька не зможе подолати проблему булінгу (цькування) самотужки. Це завдання для командної роботи, в якій кожен може зробити свій внесок, щоб створити простір поваги і безпеки для всіх, хто вчиться та працює у закладі освіти [1, с. 10]. Стаття 12 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначає коло повноважень закладів та установ системи освіти під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Такими закладами та установами відповідно до положень Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року є систему закладів освіти, тобто юридичних осіб публічного чи приватного права (можуть діяти як державний, комунальний, приватний чи корпоративний заклад), основним видом діяльності яких є освітня діяльність. При цьому повноваження у сфері запобігання та протидії домашньому насильству поширюються на заклади освіти незалежно від рівня освіти (дошкільна, початкова, середня, професійна, вища та інші).

Розглянемо відповідні повноваження у сфері запобігання та протидію домашньому насильству більш детально. Так, проведення з учасниками навчально-виховного процесу виховної роботи із запобігання та протидії домашньому насильству полягає у системі науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування як у здобувачів освіти, так у їх батьків, а також педагогічних та науково-педагогічних працівників, цілісної моделі виховної системи, спрямованої на підвищення рівня їх обізнаності щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед дітей, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов’язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються. Проведення